

Rudolf Steiner

UDÁLOST ZJEVENÍ SE KRISTA V ÉTERNÉM SVĚTĚ

Vánoční přednáška: Karlsruhe 25. 12. 1910

Příprava lidí na opětovný příchod Kristův v éterném zření

Jestliže se člověk zabýval nějaký čas světovým duchovním názorem a dá potom na sebe působit různým idejím, myšlenkám a poznatkům, které získává tímto světovým názorem, kladou mu tyto poznatky nejrůznější otázky a člověk se vlastně stále víc a víc stává duchovním badatelem tím, že připojuje k duchovně-vědeckým idejím takové otázky, které můžeme nazvat otázkami citu, srdce, charakteru. Krátce, otázkami životními. Tyto ideje jsou takové, že uspokojí nejen naši teoretickou, přírodovědeckou zvědavost, nýbrž nám objasní záhady života, tajemství jsoucna. A jestliže jejich obsah, jejich hodnotu a jejich význam nejen myslíme a cítíme, ale naučíme-li se tak říkajíc pod jejich vlivem dívat na svět kolem nás jinak, tu se tyto myšlenky a ideje pro nás stávají obzvlášť plodnými.

Tyto ideje, které nás mají proniknout teplem, se nám musí stát impulsy, skutečnými duševními silami. A stávají se jimi stále víc a víc tehdy, jestliže odpovědi, kterých se nám na konkrétní otázky dostane, kladou tak říkajíc otázky nové, jsou vlastně opět otázkou, na kterou nám přichází opět nová odpověď, atd. atd. Tím jdeme kupředu nejen ve svém duchovním poznání, ale také ve svém duchovním životě.

Ve veřejných přednáškách bude ovšem trvat ještě dlouho, než bude možno dnešnímu lidstvu odhalit intimnější stránky duchovního života. Avšak v našich skupinách by tato doba, v níž bude možno mluvit také o oněch intimnějších otázkách, přece jen mohla být kratší. Při tom ovšem musíme počítat s tím, že nově přistoupivší členové budou tím či oním překvapeni, ba zaraženi. Nedostali bychom se však ve své práci kupředu, kdybychom k prohovoření intimnějších životních otázek duchovně-vědeckého bádání a poznání, nemohli postoupit vůbec. Proto mají být dnes – i kdyby snad u těch, kteří se teprve před nedávnem zahloubali do spirituálního života, mělo dojít k nedorozumění – proto mají být některé intimnější skutečnosti duchovního poznání postaveny před naše duše.

Svrchovaně důležitou otázkou pro naši duši se beze vší pochyby jeví být otázka, která před námi vyvstane, jestliže ideu (*myšlenku*) reinkarnace (*znovuvtělování v opětných pozemských životech*) nejen abstraktně myslíme, ale když se do této skutečnosti duchovního života zahloubáme se skutečným porozuměním. Tu se k tomuto důležitému plodu života, tj. k odpovědi, kterou dostáváme v ideji reinkarnace, pojí takřka nové naléhavé otázky. Takovou otázku můžeme např. nadhodit takto:

Dobře, člověk žije znovu a znovu na Zemi, vracejíc se vždy v nových a nových vtěleních. Jaký to však má smysl, že život právě takto opětně prožíváme?

Všeobecně lze říci: Zajisté tím stoupáme stále výš a výš, neboť právě prožíváním výsledků (*plodů*), předcházejících pozemských životů v pozdějších pozemských životech, se zdokonalujeme.

To je však odpověď stále ještě velmi všeobecná a abstraktní. Pouze přesnějším poznáním smyslu pozemského života vůbec, můžeme vniknout také do smyslu opětných pozemských životů. Kdyby se totiž naše Země sama neměnila, kdyby se měl člověk stále znovu vracet na Zemi, která by v zásadě zůstávala stále stejná, neměl by se vlastně, v – po sobě následujících inkarnacích – čemu učit. Neboť opakované inkarnace mohou mít jen tehdy smysl, můžeme-li je prožívat tak, že se v každé z nich můžeme naučit něčemu novému, že v ní můžeme prožít něco nového. V kratších časových odstupech mezi inkarnacemi se to ani tak výrazně

neprojevuje. Přehlédneme-li však delší období, jak nám to umožňuje duchovní věda, tu se již ukáže, jak se epochy naší Země utvářejí různě, a že v nich skutečně prožíváme věci vždy nové a nové. Pak ovšem musíme vzít na vědomí ještě něco jiného. Tu se musíme smířit s tím, že k těmto změnám v samotných pozemských poměrech, v samém životě Země, musíme přihlížet s respektem, musíme k nim mít zřetel. Neboť zmeškáme-li tak říkajíc jejich prožití v některé epoše svého pozemského života, zmeškáme-li se naučit tomu, co se lze naučit jen v průběhu prožívání této epochy zemského vývoje, tu se to projeví v následujícím vtělení. V novém vtělení se sice vrátíme opět na Zemi, avšak jestliže jsme v předešlém něco zameškali, jestliže jsme v předešlém věku do sebe nevsáli něco z toho, co jsme měli vsát, tu v následujícím věku nemůžeme svých sil a schopností správným směrem, správným způsobem použít. Ještě zcela všeobecně můžeme říci:

Tak např. je nyní v našem věku na Zemi možné něco, téměř na celé zeměkouli je to možné, co pro nyní žijící, v jejich předešlé inkarnaci, možné nebylo. Je to podivuhodné, a přece je tomu tak, že právě toto má mimořádný ba nesmírný význam. V nynější inkarnaci je určitému počtu lidí možno přistoupit k duchovní vědě, tzn. přijmout ty výsledky duchovního bádání, které mohou být na poli duchovní vědy právě dnes přijaty. Zajisté je také možno pohlížet na skutečnost – že se tu sejde několik lidí, kteří přijímají poznatky duchovního bádání – jako na něco nanejvýš bezvýznamného.

Avšak ti, kteří to pokládají za něco bezvýznamného, ti právě nerozumějí významu znovuvtělování a tomu, že něco lze přijmout jen v průběhu určitého vtělení. Nepřijmeme-li to, zmeškali jsme něco, co nám pak pro příští vtělení schází.

To, co si dnes musíme především a obzvlášť uvědomit, je právě tím, čemu učí duchovní věda. To se pojí s naší duší a přineseme si to zase s sebou, když na Zem opět v příštím vtělení sestoupíme.

Nuže, kde se pokusíme získat si porozumění, jaký to má pro naše duše význam? Tu musíme k mnohému, co již známe z jiných přednášek či ze své četby, připojit leckterou skutečnost duchovního života, která je nám více méně nová, popř. ještě docela neznámá. Nejprve se tedy musíme vrátit zpět do dřívějších věků ve vývoji lidstva, ve vývoji Země, kam jsme již častěji společně pohlíželi. Tu jsme si řekli:

Nyní žijeme v pátém věku, po velké atlantské potopě. Tomuto pátému věku předcházela čtvrtý věk, v němž ideje a cítění řeckých a latinských národů, byly pro pozemské chtění rozhodující. Před tímto čtvrtým věkem, řecko-latinským, byl věk třetí, chaldejsko-asyrsko-egyptský, před ním druhý věk praperský a konečně první, prastarý věk indický (*praindický*). A postoupíme-li ještě dál, do ještě vzdálenějšího pravěku, přijdeme k velké atlantské katastrofě, která zničila starý kontinent, starou pevninu, starou Atlantidu, která se rozkládala na místě, kde se dnes rozprostírá Atlantický oceán. Atlantská katastrofa, která na jedné straně poněnáhu smetla atlantskou pevninu, dala na druhé straně tvárnost naší pevné Zemi, na níž dnes žijeme. Pokračujíc zpět ještě dál, přišli bychom k věkům, které předcházely atlantskou katastrofu, ke kulturám a životním poměrům, které se vyvíjely na atlantské pevnině a které nazýváme kulturami atlantských ras. Před tím existovaly ještě dřívější věky.

Přehlédneme-li ovšem to, co nám vyprávějí naše dějiny, tu se zpět příliš daleko nedostaneme. Snadno se pak můžeme domnívat něco, co je také již pro tak relativně krátké období naprosto neoprávněné, totiž, že to na naší Zemi vždy vypadalo tak jako nyní. Tak tomu ovšem není! Naopak, poměry na naší Zemi se měnily velmi důkladně, nejvíce se však změnila poměry v lidských duších. Duše lidí, kteří tu dnes sedí, byly ve všech tehdejších dobách na Zemi vtěleny v přiměřených tělech a vsály tenkrát do sebe to, co právě v těch dobách zemského vývoje bylo možno do sebe vsát. Od inkarnace k inkarnaci pak vyvíjely lidské duše stále jiné a jiné vlastnosti. Naše duše byly tehdy zcela jiné než dnes. Do té míry jiné, ne snad ještě v řecko-latinském věku, ale již velmi odlišné ve věku praperském a ještě

více ve věku praindickém. Naše duše, žijící za zcela jiných poměrů, byly tenkrát, v oněch starých dobách, vybaveny zcela jinými schopnostmi než dnes. Abychom si vzhledem k tomu, co bude dál řečeno, dobře rozuměli, musíme si před svůj duševní zrak postavit, jak jen možno jasnou představu o tom, jaké tyto naše duše vlastně byly. Nu, řekněme, abychom měli představu něčeho jiného, významného, jaké tyto naše duše byly např. v době, když byly inkarnovány v tělech, která byla na Zemi možná jen v době první indické kultury po atlantské potopě. Tuto první indickou kulturu ovšem nesmíme brát tak, že se snad uplatňovala jen ve staré Indii. Praindický národ tenkrát jen nejvíce udával tón, a byl tedy z tehdejších národů nejdůležitější. Kultura celé Země však byla zcela jiná a měla určité zvláštnosti, které byly tak říkajíc raženy tím, co tehdejší vůdcové vštěpovali starým Indům.

Pozorujeme-li tedy své duše, jaké byly tenkrát, tu si přede vším jiným musíme říci:

Takové poznání jaké máme dnes, bylo tenkrát zcela nemožné. Tak zřetelné sebevědomí, tak zřetelné dnešní vědomí „já“, tenkrát ještě neexistovalo. Lidé tehdy sotva mysleli na to, že jsou individuálním já. Toto já, jako síla, v lidech sice již existovalo, avšak poznání individuálního já je přece jen něco jiného nežli působení síly já. Lidé tedy ještě nebyli nadáni takovou niterností jako dnes, za to však měli jiné schopnosti, které my dnes nemáme. Tyto jejich schopnosti jsme již často nazvali starým mlhavým jasnozřením.

Pozorujeme-li tehdejší lidskou duši, za jejího denního života, vidíme, že se necítí ještě zcela jako já. Tehdejší člověk se cítil být příslušníkem svého kmene, svého národa podobně, jako se ruka cítí být údem celého těla. Člověk se ještě necítil jako individuální já, ale jeho jednotlivé já se zapojovalo do celého společenství kmene a národa jako jeho součást. To, na co byl brán zřetel, bylo Já národa, Já kmene, nikoliv osobní já. Tak žil člověk za dne, takřka nevěda, že je člověkem. Avšak když přišel večer a člověk usnul, tu se jeho vědomí docela nezatemnilo tak, jak je tomu dnes, ale jeho duše byla schopna za spánku postřehovat jisté duchovní skutečnosti. Např. ty skutečnosti ve svém okolí, jejichž stínem či dozvukem je dnešní sen. Duchovní děje v dnešním snu již zpravidla nepředstavují plnou skutečnost. Takové postřehy tedy měli tenkrát lidé – takže věděli, že existuje duchovní svět, který jim byl skutečností – nikoliv na základě logického úsudku či něčeho, co je nutno dokázat, ale proto, že byli každé noci (i když jemným snivým vědomím) v duchovním světě. To však ještě nebylo to nejdůležitější.

Vedle spánku a bdění tu ještě existovaly stavy, v nichž člověk ani zcela nespal, ani zcela nebděl. Za těchto stavů bylo sice vědomí já ještě utlučenější než za dne, zato však bylo ono postřehování duchovních dějů, ono snivé jasnozření, podstatně silnější než v noci. To byly stavy, v nichž byl člověk sice bez sebevědomí, avšak obdařen jasnozřením. V těchto stavech byl člověk tenkrát jakoby u vytržení, takže o sobě takřka nic nevěděl. Nevěděl, že je člověk, ale věděl, že je článek duchovního světa, v němž může postřehovat, věděl, že existuje duchovní svět. To byly zážitky lidské duše v první poatlantské době. A mnohem, mnohem jasnější bylo toto vědomí a tento život v duchovním světě v době atlantské.

Pohlížíme-li zpět na dobu snivého šerého jasnozření svých duší, které v našem postupujícím vývoji poněkud zanedbávalo, tu si musíme říci:

Kdyby naše duše zůstaly stát u tohoto starého snivého jasnozření, nemohli bychom si osvojit individuální sebevědomí, které dnes máme, nemohli bychom se nikdy dovědět, že jsme lidé. Vědomí o duchovním světě jsme museli tak říkajíc ztratit, abychom výměnou za ně získali vědomí já.

V budoucnosti bude člověku opět možno pohlížet do duchovního světa jako dřív, avšak přitom se bude moci cítit jako člověk, jako já. Uvědomte si ještě jednou, co se tu stalo.

Od inkarnace k inkarnaci postupovala zprvu jasnovidná lidská duše, aby u ní stále jasněji a jasněji vystupovalo vědomí, že se stává individuálním já, s nímž nabývá stále zřetelněji možnost samostatného úsudku. Dokud totiž pohlížíme jasnovidně do duchovního světa a necítíme se jako samostatné já, dotud nemůžeme samostatně usuzovat, kombinovat. Jak se

schopnost kombinace projevovala stále víc a víc, tak bylo staré jasnozření v každé příští inkarnaci stále nepatrnější. Vždy méně a méně žil člověk v takových stavech, v nichž mohl pohlížet do duchovního světa, stále víc a víc se vžíval do fyzické úrovně, kde mohl pěstovat logické myšlení a cítit se jako já. Člověk dnes postřehuje zevní svět a jak se do něj stále víc a více zaplétá, stává se jeho vědomí souvislosti s duchovním světem stále nepatrnější, jeho jasnozření stále více ubývá. Můžeme tedy říci:

V prastarých dobách byl člověk jakousi duchovní spirituální bytostí, neboť žil jako spirituální bytost v bezprostřední sociální souvislosti jako druh jiných duchovních bytostí. Cítil svou příslušnost k jiným duchovním bytostem, k nimž ovšem dnes již nemůže normálními smysly vzhlížet. Jak víme, tak jako dříve i dnes existují kolem nás, mimo svět, který nás obklopuje, ještě i jiné duchovní světy, v nichž žijí jiné duchovní bytosti. Dnešní člověk však svým normálními vědomím do těchto světů nevidí.

Dříve, v nočním snivém vědomí či ve zmíněném stavu mezi bděním a spánkem, byl člověk druhem duchovních bytostí, v jejichž světech žil a obcoval s nimi, nyní mu to již za normálních okolností není možné. Člověk byl tak říkajíc ze své vlasti, z duchovního světa, vyhoštěn a v každé nové inkarnaci stále víc a víc převáděn dolů do tohoto světa pozemského.

Na Zemi existují místa, kde byl dál pěstován duchovní život a v jejich poznacích a vědách byl vždy brán zřetel na to, že naše inkarnace prošly takovýmito různými zemskými věky. Zde se pohlíželo zpět na velmi starý věk, ležící dokonce ještě před atlantskou katastrofou, v němž lidé vlastně bezprostředně žili společně s bohy nebo duchy a sami se pak ovšem cítili zcela jinak než později. Neboť není těžké si představit, jak zcela jinak se musela cítit lidská duše v době, kdy mohla vzhlížet k vyšším bytostem a sama se cítit jako článek jejich vyššího světa, kde se učila zcela jinak cítit a pociťovat než dnes.

Pozorujeme-li tyto skutečnosti, tu si musíme uvědomit, že i dnes se můžeme naučit myslet a mluvit jen tehdy, vyrůstáme-li mezi lidmi, neboť to jsou schopnosti, které lze získat jen mezi nimi. Člověk vyrůstající na osamělém ostrově – mimo styk s lidmi, naprosto nemůže dosáhnout schopnosti myšlení a mluvení. Vývoj každé bytosti závisí do jisté míry na tom, v jakém prostředí vyrůstá, žije-li mezi tím či oním druhem bytostí. Na tom jeho vývoj v mnohém závisí. To můžeme pozorovat již i na zvířatech. Tak např. je známo, že psi přesazení z poměrů, v nichž jsou pohromadě s lidmi – někam, kde se s člověkem již nesetkají, si odvyknou štěkat. Tzn., že na tom, zda určitá bytost vyrůstá a žije mezi takovými nebo jinými bytostmi, cosi závisí. Můžete si tedy představit, nakolik je něco jiného, žijete-li mezi lidmi (*dnešními*) na fyzické úrovni, nebo jste-li živi (tak říkajíc tytéž duše) mezi duchovními bytostmi v duchovním světě, do něhož dnes obvykle pohled nedosahuje. Dříve se také duše vyvíjela jinak než dnes, člověk žijící mezi bohy měl v sobě jiné impulsy. Jiné impulsy vyvíjel, když žil mezi lidmi a jiné, když žil mezi bohy. To vyšší poznání vždy vědělo. Takové poznání pohlíží zpět do oněch starých časů, v nichž lidé takřka bezprostředně obcovali s božskými duchovními bytostmi. A toto bezprostřední obcování s božskými duchovními bytostmi působilo tak, že duše cítila svoji příslušnost k božskému duchovnímu světu. To v duši vyvolávalo také impulsy síly, které byly ještě ve zcela jiném smyslu božsky duchovními silami, než jsou dnešní síly. Kde duše cítila příslušnost k vyššímu světu, tam z ní mluvila také vůle, pocházející z božského duchovního světa, o níž bylo lze říci: Tato vůle je vnuknuta, protože duše žila mezi bohy.

O době, kdy byl člověk ještě jedno s božskými duchovními bytostmi, o této době mluvíme jako o „zlatém věku“ nebo o tzv. „Krtajuze“. To je tedy starý věk, jehož podstatný průběh musíme hledat dokonce ještě před atlantskou katastrofou. Po ní následuje věk, kdy lidé již necítili tak silně jako v Krtajuze svou souvislost s božským duchovním světem, kdy necítili již tak silně své impulsy určované soužitím s bohy, kdy se již také jejich zrak více zatemňoval ve vztahu k duchu a duši. Ale ještě měli vzpomínku na soužití s duchy a bohy. Tak tomu bylo obzvlášť zřetelně ve starém indickém světě. Tu bylo snadné mluvit o duchovních věcech.

Bylo zde možné lidem poukázat také na zevní svět fyzického vnímání, avšak v něm staří Indové viděli máju (*iluzi*), protože neměli ještě tak dlouho toto fyzické vnímání. Tak tomu bylo ve staré Indii. Duše ve staré Indii sice již neviděly bohy samé, ale viděly ještě duchovní skutečnosti a nižší duchovní bytosti. Vysoké duchovní bytosti viděl již jen malý počet lidí, ale i pro ty bylo již ono zcela živé soužití s bohy zatemněno. Impulsy vůle z božského duchovního světa již zmizely. Za to však zde ještě existovala možnost – získat pohled do duchovních skutečností (světa) alespoň ve zvláštních stavech vědomí, tj. ve spánku a v oněch zmíněných stavech mezi bděním a spánkem.

Ale nejdůležitější skutečnosti tohoto duchovního světa, které tu existovaly ještě jako zážitky, ty tu byly již jen jako jakési poznání pravdy, jako něco, co duše sice ještě přesně věděla, co v ní však působilo jen tak, jak to působilo dříve (*v minulosti, tedy nikoli tak, jak to působí v přítomnosti*). Tuto dobu nazýváme „stříbrným věkem“ neboli „Trétajugou“. Ale potom přišly doby těch inkarnací (vtělení), kdy se zrak člověka stále víc uzavíral vůči duchovnímu světu, kdy byl stále víc a víc orientován k bezprostřednímu zevnímu smyslovému světu. Proto byl však také upevněn v tomto smyslovém světě, kdy stále víc a víc vznikalo vnitřní vědomí já, vědomí lidství. Tento věk se nazývá věkem „kovovým“, („eherna“) neboli „Dváparajugou“. Lidé sice již neměli tak vysoké bezprostřední poznání duchovního světa jako dříve, avšak ve všeobecném lidstvu existovalo z duchovního světa alespoň něco.

Mohli bychom to přirovnat k tomu, když v dnešních lidech zůstane trochu radosti mládí, když sestárli. Minula sice (*radost*), ale přece jsme ji prožili. Víme, že ji známe, můžeme o ní mluvit jako o něčem, s čím jsme důvěrně obeznámeni. Tak bylo i tenkrát duším ještě důvěrně známo něco o tom, co vede k duchovním světům. To je podstatný rys „Dváparajugy“. Ale potom přišel jiný věk, věk v němž přestává i tato obeznámenost s duchovním světem, kdy se tak říkajíc zavírají brány vůči duchovnímu světu. Zrak člověka se tu stále víc a víc omezuje na zevní smyslový svět a na rozum, který zpracovává dojmy smyslů, takže lidé mohli o duchovním světě již jen přemýšlet. To je nejnižší způsob, jak vědět něco o duchovním světě. To, co nyní lidé ještě skutečně věděli na základě svých vlastních zážitků, je smyslový fyzický svět. Když lidé chtěli něco vědět o duchovním světě, museli toho dosáhnout svým přemýšlením. Je to doba, kdy se stal člověk nejneduchovnějším a proto se také nejvíce usadil ve smyslovém světě. To však bylo nutné, aby mohl poněáhlu rozvinout své sebevědomí až k nejvyšší výši. Neboť jen hrubým odporem zevního světa mohl se člověk naučit odlišovat sebe sama od světa a cítit se jako vlastní bytost. Tento poslední věk nazýváme také „Kalijugou“ neboli „temným věkem“.

Podotýkám výslovně, že můžeme použít těchto výrazů také pro větší epochy. Tak např. můžeme již používat označení „Krtajuga“ pro ještě větší období, neboť než tu existoval tento zlatý věk (který jsme líčili), byl člověk svými zážitky účasten ještě vyšších světů. Tudiž bychom mohli shrnout pod tento název všechny tyto ještě starší doby. Ale když se tak říkajíc zmírníme v nárocích, když jsme ještě spokojeni s tou měrou duchovních zážitků, které byly líčeny, můžeme třídit tím způsobem, jak se nyní stalo. Pro všechny tyto věky pak můžeme udat zcela určité období. Vývoj postupuje sice pomalu a poněáhlu, avšak v jeho průběhu jsou hranice, o nichž můžeme říci:

Před tím vládl hlavně tento životní poměr a toto vědomí a potom ono. A proto musíme počítat tak, že ve výše uvedeném smyslu, počíná Kalijuga asi v roce 3101 přnl. Tu vidíme, že naše duše přicházely na Zemi vždy v nových vtěleních, v nichž se zrak lidí omezoval na zevní smyslový svět tím více, čím více se uzavíral před duchovním světem. Tu vidíme, že naše duše skutečně přicházejí s každým novým vtělením vždy do nových poměrů, v nichž je vždy možné naučit se něčemu novému.

To, co můžeme získat v Kalijuze je: Upevnění sebevědomého já. Dříve to nebylo možné, neboť tu jsme museli své já do sebe teprve přijímat. Když však duše zameškaly přijmout

v jedné inkarnaci to, co právě její věk dává, je pak velmi těžké dohonit to v jiných dobách. Duše pak musejí dlouho čekat na poměry, v nichž bude možné přece v jistém směru zameškané dohonit. Avšak na to naprosto nesmíme spoléhat.

To si tedy chceme postavit dnes před duši, že se tenkrát stalo něco velmi podstatného, když byly tak říkajíc uzavřeny brány vůči duchovnímu světu. To byla také doba, v níž působil Jan Křtitel a v níž působil Kristus. Pro tuto dobu, která viděla již uplynout 3 100 let z temného věku, bylo podstatné, že v průběhu tohoto temného věku se všichni lidé již častěji inkarnovali, nejméně 1 až 2krát. Tzn., že se jejich vědomí já upevnilo, vzpomínka na duchovní svět vymizela a když lidé nechtěli docela ztratit souvislost s duchovním světem, museli se učit prožívat toto duchovno ve svém Já. Museli své Já vyvíjet tak, aby toto Já mohlo být aspoň ve svém nitru jisto, že existuje duchovní svět, že člověk k němu náleží a že existují vyšší duchovní světy a v nich vyšší duchovní bytosti. Já člověka se muselo učinit schopným mít vnitřní možnost cítit duchovní svět, mít možnost věřit v něj.

Kdyby byl někdo v době Krista Ježíše vyslovil to, co v tehdejší době vlastně byla pravda, byl by mohl říci: Království nebeské mohli lidé dříve prožívat mimo své já, v těch duchovních dálkách, jichž dosahovali, když vycházeli ze sebe. Vzdálen svého já, musel člověk prožívat nebeské říše, říše duchovního světa. Nyní tyto nebeské říše takto prožívat nemůžeme. Nyní se člověk stal natolik jiný, že já musí tyto říše prožívat v sobě. Tyto říše nebes se tedy k člověku přiblížily do té míry, že působí do jeho já. A toto právě říkal lidem Jan Křtitel: „Přiblížilo se království nebeské!“, tj. přiblížilo se k lidskému já. Dříve bylo mimo člověka, nyní musel člověk ve své nejvnitřnější bytosti, ve svém já pochopit přiblížení se království nebe. A proto člověk již nemohl v tomto temném věku, v Kalijuze, vyjít ze smyslového světa do světa duchovního. Proto musela božská bytost, Kristus, sestoupit až do fyzického světa smyslového. To je důvod – proč musel Kristus sestoupit až do fyzického člověka, do Ježíše z Nazaretu, aby lidé, hledíce na život Kristův a na jeho činy na fyzické Zemi, mohli ve fyzickém těle dosáhnout souvislosti s nebeskými říšemi, s říšemi duchovního světa. Takže máme v době, kdy Kristus chodil po Zemi, období uprostřed Kalijugy (*temného věku*), kdy si lidé, kteří nežili temně a tupě, nýbrž, kteří pochopili svou dobu, mohli říci: je to nutnost, aby bůh sestoupil k lidem, aby byla opět získána souvislost s duchovním světem, která byla ztracena. Kdyby tenkrát nebylo lidí, kteří by tomu byli porozuměli, kteří by našli vnitřní živou souvislost s Kristem, byli by lidé poněmhu ztratili svou souvislost s duchovními světy, nebyli by přijali do svého já souvislost s nebeskými říšemi. Mohlo by se stát, kdyby všichni lidé v takovéto důležité době setrvali v temnotách, že by byla takováto důležitá událost minula lidstvo bez povšimnutí. Pak by byly lidské duše uschly, zpusťly a zašly. Byly by se zajisté ještě po nějaký čas vtělovaly i bez Krista, ale nemohly by do svého já zasít to, čím by našly souvislost s říšemi nebes. Mohlo by se stát, že by zevní událost Krista na Zemi přešla nepozorována, tak jako se to stalo např. v Římě.

V Římě se říkalo, že je kdesi nějaká postranní špinavá ulice, kde žije zvláštní sekta, že to jsou hrozní lidé a mezi nimi žije prý hrozný člověk, jenž se nazývá Ježíš Nazaretský a káže lidem všelicos, co je ponouká k všemožným špatnostem. Jen tolik se v jisté době vědělo v Římě o Kristu. Byl to právě významný římský dějepisec Tacitus, který něco podobného popsal asi 100 let po událostech v Palestině.

Tedy skutečně všichni lidé nepozorovali, že se událo něco nejdůležitějšího, co mohlo lidi zachránit a převést přes Kalijugu, co zazařilo jako božské světlo do zemské temnoty.

Možnost dalšího vývoje lidstva byla dána tím, že se vyskytly jisté duše, které pochopily tehdejší dobu, které věděly, co to znamená, že Kristus chodil po Zemi. Vmysleme se jen do tehdejší doby, pak si snadno budeme moci říci: Ano, v tehdejší době bylo možné žít a nemuselo se vědět nic o zjevení Krista-Ježíše na fyzické úrovni. Bylo možné žít na Zemi a nepřijmout nejdůležitější událost do svého vědomí.

Nemělo by být tedy i dnes možné, že se dějí nekonečně důležité věci a že je lidé nepřijmou do svého vědomí? Nemohlo by tomu být tak, že naši současníci nemají tušení o nejdůležitějším, co se ve světě děje?

Je tomu tak. Neboť děje se to nejdůležitější, jenomže se to děje viditelně jen pro duchovní zrak. Mnoho se dnes mluví o tzv. přechodných dobách. V takové přechodné době skutečně dnes žijeme a to ve velmi důležité. A důležité je, že žijeme právě v této době, kdy uplynul temný věk a že právě nyní začíná doba, kdy lidé vyvíjejí pomalu a ponaáhlu nové schopnosti, kdy se duše lidí stávají ponaáhlu jinými. Že většina lidí z toho nic nepozoruje, tomu se nemusíme divit, neboť většina jich také nepozorovala, když se na počátku našeho letopočtu uskutečnila událost příchodu Kristova.

V roce 1899 uplynula Kalijuga. Nyní se musíme vžít do nového věku. A to, co zde počíná, připravuje lidi pomalu k novým duševním schopnostem. První známky těchto nových duševních schopností, budou se u ojedinelých duší projevat poměrně již brzy. A budou se zřetelněji ukazovat uprostřed třicátých let našeho století, asi v době mezi rokem 1930-1940. Léta 1933, 35, 37 budou obzvláště důležitá (*přednášeno roku 1910*). Tu se budou ukazovat u člověka zcela zvláštní schopnosti jako přirozené vlohy. V této době nastanou velké změny a budou se plnit biblická proroctví. Tu se vše změní nejen pro duše, které dlí na Zemi, ale také pro duše, které již nejsou ve fyzickém těle. Necht' jsou tyto duše kdekoli, žijí právě vstříc zcela novým schopnostem. Vše se mění!

Nejdůležitější událostí naší doby je tedy změna hluboko zasahující do duševních vlastností lidí. Kalijuga uplynula a lidské duše počínají nyní vyvíjet nové schopnosti, ony schopnosti, které (protože je tu právě pro to vhodná doba) budou jaksi samy ze sebe dobývat jisté jasnovidné síly, ony jasnovidné síly, které se musely právě během Kalijugy ponořit do podvědomí. Bude jistý počet duší, které prožijí zvláštní událost, že budou mít jasné vědomí svého Já, ale zároveň to bude pro ně tak, jako by žily ve světě, který je vlastně zcela jiný než svět jejich obyčejného vědomí. Bude to jakoby mlhavé, jako tušené, jako když je slepý od narození operován. Tím, co nazýváme esoterní školení, dosáhneme těchto jasnovidných schopností ještě lépe. Ale to bude, protože lidé pokračují v nejprvnějších počátcích, v lidstvu vystupovat na nejelementárnějších stupních samočinným přirozeným vývojem. Mohlo by se však velmi snadno stát a mohlo by to být nyní mnohem snadnější nežli jindy, že by lidé nebyli vůbec s to v naší době něco takového pochopit, pochopit tuto nejdůležitější událost pro lidstvo. Mohlo by tomu být např. tak, že by byla zloba (materialismus) tak velká na Zemi, že by většina lidí nejevila ani nejnepatrnější porozumění a že by pokládala lidi, kteří budou mít jasnozření za blázny a zavírala je do blázince mezi druhé, kteří vyvíjejí své duše zmateným způsobem. Tato doba mohla by tedy lidi minout, tak říkajíc bezestopy, ačkoliv také dnes zaznívá naše volání jako zaznívalo tenkrát volání Jana Křtitele, předchůdců Krista a od Krista samého. Přišla nová doba, kdy musí lidské duše postoupit o krok vzhůru do říše nebes.

Mohlo by se velmi snadno stát, že by tato velká událost pominula bez porozumění lidí. Kdyby pak v letech 1930-1940 materialisté triumfovali a říkali: Nu ovšem, vyskytli se sice nějakí blázni, ale nestalo se nic z velkého očekávaného dění; nebylo by to důkazem proti tomu, co bylo řečeno. Kdyby triumfovali a kdyby lidstvo přešlo přes tyto události bez povšimnutí, bylo by to neštěstím pro lidstvo. I kdyby lidstvo tuto velkou událost nemohlo postřehnout (což se může stát) ona přec nastane. To, co může nastat bude, že lidé budou moci dosáhnout nové schopnosti postřehování v éterném světě. Prozatím alespoň jistý počet lidí (a ostatní budou stále víc a víc následovat, neboť 2 500 let bude mít lidstvo čas stále víc a víc vyvíjet tuto schopnost). V té době nesmějí lidé tuto příležitost zameškat. Zmeškání by bylo velkým neštěstím a lidstvo by muselo čekat na pozdější dobu, aby zameškané dohonilo, aby ještě dodatečně vyvinulo novou schopnost. Bude to schopnost vidět ve svém okolí něco z éterného světa, co dosud normálně nemohli postřehnout.

Dnes vidí člověk jen fyzické tělo, avšak potom bude s to vidět éterné tělo, alespoň jako mlhavý obraz a také prožívat souvislosti všech hlubších událostí v éterném světě. Lidé budou mít obrazy a tušení o událostech v duchovním světě a zažijí, že se tyto události po 3. nebo 4. dnech vyplní na fyzické úrovni. Budou vidět určité věci v éterném obraze a budou pak vědět: Zítřka nebo v několika dnech se stane to neb ono. Takové změny lidských duševních schopností přijdou. Přijde něco, co můžeme označit jako éterné zření. A co je s tím spojeno?

Nuže, pohleďte:

Bytost, kterou nazýváme Kristem, ta byla jednou, na počátku našeho letopočtu, v těle na Zemi. V takovém fyzickém těle již nepřijde, neboť to byla událost, která se stala jen jednou. V éterném těle však přijde Kristus opět ve zmíněných dobách. Tu se lidé naučí postřehovat Krista tím, že budou tímto éterným zřením vyrůstat vzhůru k Němu, neboť On nyní již nesešoupí až k fyzickému tělu, nýbrž jen k tělu éternému. Lidé tedy budou muset vyrůst vzhůru k postřehování Krista. Neboť je pravdivý výrok, který učinil Kristus:

„Aj já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa.“

On je zde, on existuje v našem duchovním světě. A milostí zvláště obdaření mohou jej vždy zřít v tomto duchovně éterném světě. Ten, který byl takovým zřením obzvláště přesvědčen, byl Pavel při události u Damašku. Ale u jednotlivých lidí bude se vyvíjet toto éterné zření jako přirozená schopnost. Prožít událost u Damašku, událost Pavlovu, bude lidem příští doby stále víc a víc možné.

Tak chápeme nyní duchovní vědu ze zcela jiného smyslu. Učíme se, že je něčím, co nám ukládá nesmírnou odpovědnost, neboť je přípravou ke zcela konkrétní události opětného příchodu Krista. Kristus se zjeví opět proto, že se lidé k němu povznesou éterným zřením. Když toto pochopíme, objeví se nám duchovní věda jako příprava lidí na opětný Kristův příchod, aby nenastalo neštěstí, že by přehlédli tuto velkou událost, ale aby uzráli k pochopení velkého okamžiku, který můžeme označit jako „opětný příchod Kristův.“ Člověk se stane schopným vidět éterné tělo a mezi éternými těly bude schopen vidět také éterné tělo Kristovo, tj. vrůst do světa, v němž se mu pro jeho nově probuzené schopnosti zjeví Kristus. Pak již nebude třeba dokazovat Kristovo bytí různými doklady, nýbrž budou tu očití svědkové přítomnosti živého Krista, ti kteří ho zažijí v jeho éterném těle. A tímto zážitkem se poučí, že je to táž bytost, která vykonala mystérium Golgoty, že je to Kristus. Jako byl Pavel u Damašku přesvědčen „to jest Kristus“, tak budou lidé, kteří se svými zážitky v éterném světě přesvědčí, že Kristus skutečně žije. To je největší tajemství našeho věku, tajemství opětného příchodu Kristova. A tak se jeví ve své pravé podobě.

Avšak materialistické smýšlení se jistým způsobem této události zmocní. To, co bylo nyní řečeno, bude sice v příštích letech ještě často zvěstováno, totiž že všechny skutečné duchovní poznatky poukazují na tento věk, ale materialistické smýšlení si nebude moci představit, jak budou muset duše lidí vyrůst k éternému zření a tím ke Kristu v éterném těle. Bude si představovat tuto událost tak, že bude myslet, že Kristus sestoupí v těle, že se bude fyzicky inkarnovat. Proto bude jistý počet lidí, kteří toho ve své nezměrné pýše zneužijí, a budou se mezi lidmi vydávat za znovu vtěleného Krista. Příští věk nám tak bude moci přinést falešné Kristy. Anthroposofové by však měli být lidmi, kteří budou pro duchovní život tak zralí, že nezamění opětný příchod Kristův v duchovním těle (postřehnutelném jen pro vyšší zření) za příchod v těle fyzickém. Takové bude jedno z nejstrašnějších pokušení, které k lidstvu přistoupí. Převést lidstvo přes toto pokušení bude úkolem těch, kteří se duchovní vědou naučí skutečně povznést k pochopení ducha, kteří nechtějí ducha snést dolů do hmoty, nýbrž sami vystoupí vzhůru do duchovního světa. Jen v tomto smyslu smíme mluvit o opětném příchodu Kristově a o tom, že se povznášíme ke Kristu do duchovního světa, přivlastňující si éterné zření. Kristus je vždy tady, avšak existuje v duchovním světě. Dosáhnout ho můžeme, povzneseme-li se do duchovního světa. A veškerá anthroposofická nauka by se v nás měla přeměnit v silné přání nedát této události přejít okolo lidstva beze stopy, nýbrž vychovat

ponenáhlu lidstvo, v době, kterou máme pro to k dispozici, aby bylo zralé tyto nové schopnosti v sobě vyvinout a tím se znovu spojit s Kristem. Neboť jinak by muselo dlouho čekat, až do znovuvtělení Země. (Pojem „znovuvtělení Země“ je tu závažným poukazem na to, na co poukazují i fenomenální fresky Leonarda da Vinci a Michelangela Buonarrotiho, „Poslední večeře“ a „Poslední soud“.)

Kdyby lidstvo minulo tuto událost, bylo by zření Krista v éterném těle omezeno na ty, kteří se ukáží esoterní školou svolní povznést se k takovému zážitku. Avšak ona velká věc, pochopení této velké události přirozeně vyvinutými schopnostmi všech lidí, ta by byla na dlouhou, dlouhou dobu nemožná. Vidíme tedy, že tu již v naší době existuje něco, co bytí a působení duchovní vědy ve světě ospravedlňuje, co není jen ukojením teoretických potřeb, vědecké zvědavosti. Oč duchovní vědě běží?

Jde jí o to, aby na tuto událost lidstvo připravila tak, aby se lidé do této doby správně včlenili, aby jasným rozumem a jasným poznáním viděli, co tu skutečně existuje, co by mohlo okolo nich přejít – aniž by z toho vydobyli kýžené ovoce. O to běží! A bude nanejvýš důležité tuto událost pochopit, neboť po ní budou následovat další události. A právě tak jako před událostí v Palestině předcházely jiné události, tak budou ti, kteří kdysi onu palestinskou událost prorocky předpověděli, nyní tuto novou událost následovat.

Po charakterizované době, kdy On sám se stane opět lidem viditelným v éterném těle, budou ti, kteří ho připravovali, budou moci být poznáni v nové podobě těmi, kteří projdou novou událostí příchodu Kristova. Lidem bude možno zase poznat to, co žilo na Zemi jako Mojžíš, Abraham a proroci a budou vědět, že Abraham Krista předcházel (připravujíc ho), bude ho také následovat tak, že potom převezme posláni pomáhat při práci Kristově.

Tak vrůstá člověk ponenáhlu (nezaspí-li nejdůležitější událost v nejbližší budoucnosti) do společenství se všemi, kteří jako Patriarchové předcházeli Krista a spojí se s nimi. A opět se objeví celý sbor těch, k nimž se člověk bude moci povznést. A ten, který svedl lidstvo dolů na fyzickou úroveň, objeví se opět po Kristu a dovede člověka také vzhůru a spojí jej zase s duchovním světem. Když tak pohlížíme daleko zpět v lidském vývoji, hledíme zpět k oné době o níž můžeme říci: Od společenství s duchovním světem, sestupuje lidstvo stále víc a více dolů do světa hmotného. I když má tento obraz svou hmotnou stránku, můžeme ho zde přece použít. Člověk, který byl dříve druhem duchovních bytostí, byl tím, že žil v duchovním světě – Synem božím. Avšak to, čím byla jeho, stále víc a více se vtělující duše, to mělo stále větší účast na zevním světě. Tu byl Syn boží v člověku, který našel zalíbení v dcerách Země, tj. v těch duších, které měly sympatii pro fyzický svět.

To opět znamená: Lidský duch prosycený dříve božskou duchovností, snesl se dolů do fyzické smyslovosti, stal se manželským druhem rozumu, který je vázán na mozek a který ho zapletl do smyslového světa. A nyní má najít cestu zpět a vystoupit opět vzhůru po cestě, po níž sestoupil a má se stát opět Synem božím. Syn člověka, jímž se tu stal, by zde dole v tomto fyzickém světě zahynul, kdyby jako lidský Syn nevystoupil opět vzhůru k božským bytostem, ke světlu duchovního světa, kdyby v budoucnosti nenalezl zalíbení v dcerách bohů.

Pro vývoj lidstva bylo nutné, aby se Synové bohů spojili s dcerami lidí, aby se spojili s dušemi připoutanými k fyzickému světu, aby se člověk jako lidský Syn naučil ovládat fyzickou úroveň.

Pro člověka budoucnosti je však nutné, aby jako lidský Syn nalezl zalíbení v dcerách bohů, v božském duchovním světě moudrosti, který se sebou spojí, aby zase vrostl vzhůru do světa bohů.

Lidská vůle se vznítí božskou moudrostí.

Kdo se pro to připraví, tomu bude nejmocnějším impulsem, stane-li se mu viditelnou éterná postava Krista. Pro člověka přirozeně k jasnozření vyvinutého to bude jako znovuzrození Krista a to týmž způsobem, jakým se éterný Kristus zjevil Pavlovi, tj. jako duchovní bytost. Kristus se lidem opět zjeví, porozumějí-li, že k tomu mají použít těch

schopností, které přijmou z vývoje lidstva, z vývoje lidské duše. (*Schopnosti přijaté z vývoje lidské duše jsou éterné síly lidského logického myšlení. Jsou to tedy síly téže podstaty jako éterné tělo Kristovo, které lze vnímat pouze těmito silami.*)

Nepoužívejme tudíž duchovní vědy jen k ukojení zvědavosti, nýbrž tak, aby pro nás byla přípravou k velkým úkolům, k velkým posláním lidského pokolení, do nichž máme stále víc a víc vzrůstat.

Snažil jsem se neřici ani o slovo víc, ani o slovo méně.

Snažil jsem se naznačit důležité věci jen mimochodem.

Důležité ovšem je, co bylo řečeno nejen pro duše, které budou od roku 1930 do r. 1940 vtěleny na fyzické úrovni, nýbrž také pro ty, které po té době budou v duchovním světě, mezi smrtí a novým vtělením, neboť záleží na tom, aby duše z duchovního světa působily do světa živých duší také tehdy, když tyto o tom neví. Novou událostí zjevení se Krista bude také spolužití duší, které jsou vtěleny na fyzické úrovni, s těmi, které jsou již v duchovním světě, stále vědomější. Pak tu také bude možnost spolupůsobení fyzicky vtělených lidí s duchovními bytostmi. To mělo být ukázáno již tím, že byl uveden obraz, že se pro lidi na Zemi opět objeví proroci. Takže si musíme představit, že pak – až přijdou tyto velké doby v budoucnosti lidstva, že pak budou také lidé ve fyzickém a duchovním světě vzájemně vědoměji spolupůsobit. Dnes to ještě není možné, protože tu chybí společná řeč. Lidé ve fyzickém světě mluví pouze v pojmech, kterými jsou označovány fyzické věci a poměry. Lidé mezi smrtí a novým zrozením však žijí ve světě, který vypadá zcela jinak, než svět který nás především obklopuje, a proto také mluví jinou řečí. Ze všeho, co se v našem světě praví, mohou mrtví přijímat jen to, co se mluví v duchovní vědě.

V anthroposofii pěstujeme něco, co se stává pro mrtvé stále víc a více srozumitelným, neboť mluvíme na tomto poli také pro ty, kteří jsou mezi smrtí a novým zrozením. Tak vrůstá lidstvo do doby, kdy se stávají vlivy duchovního světa stále většími. Veliké události příští doby se budou projevat ve všech světech. Také lidé mezi smrtí a novým zrozením budou mít ve druhém světě nové zážitky, následkem nové události zjevení se Krista v éterném světě. Mohli by jim však stejně málo porozumět, kdyby se pro ně nebyli připravili na Zemi. Právě tak se budou muset na správné přijetí Kristovy události připravovat lidé, kteří jsou v této důležité době vtělení zde na Zemi. Pro všechny duše, ať budou ještě vtěleny nebo již nebudou, je důležité, aby byly přijetím anthroposofických pravd připraveny pro tyto důležité příští události. Kdyby to nečinily, musely by čekat. Kdyby nepřijaly zemským vědomím to, co přináší anthroposofie či duchovní věda, musely by čekat – až budou znovu vtěleny, aby pak měly možnost zde na Zemi přijmout přiměřené nauky. Neboť jsou věci, které můžeme zažít a jim se naučit jen zde na Zemi. Proto říkáme, že např. není naprosto možné poznat v duchovním světě smrt. Proto musel Bůh sestoupit do fyzického světa, aby mohl zemřít.

A právě to, co je obsahem mystéria na Golgotě, nemůže být v žádném jiném světě poznáno tak, jako zde ve světě fyzickém. Byli jsme svedeni sem dolů do fyzického světa, abychom tu získali něco, co může být získáno jen zde. A Kristus sestoupil k lidem proto, že jen zde ve fyzickém světě mohl lidem ukázat, jen zde – v mystériu na Golgotě – jim mohl dát prožít něco, co pak v duchovním světě dá uzrát plodům a ponese ovoce dál. Semena však musí být zasetá zde ve fyzickém světě.

(Převzato z *Časopisu přátel duchovních nauk, Olomouc*)

Sestavení věků

1) Zlatý věk	Krtajuga	asi 20 000 let
2) Stříbrný věk	Trétajuga	asi 15 000 let
3) Kovový věk	Dváparajuga	asi 10 000 let
4) Temný věk	Kalijuga	asi 5 000 let
5) náš věk	obsahuje budoucích	2 500 let

